

ХАЛЪМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг танъгчин болн Элст балгъсна комитетсин, куч-көлсчирин депутатирин Танъгчин болн балгъсна Советсин газет

№ 67 (2900)

1957 дж. августин 14

Үннь 20 деншг

Халъмг автономн танъгч ноос орулдж өглгнэ зурагъан кўцачкв

Алдр Октябрин 40-ч джилин бѳниг нертѳ кевѳр тослгъна социалистическ дѳрлдѳнд Халъмг автономн танъгчин селѳнѳ эдл-ахун кўч-кѳлсчир ик гидг диилвр бѳрцѳхѳв. Ноос орулдж ѳглгнѳ государственн зура танъгчар болзгасн урд, августин 10-д кўцѳгдѳв. Эд кедг промышленностин ѳнтѳ сѳрье—74.401 центнер ноосн государственствд ѳгдѳв.

Хѳ ѳсгдѳж-ѳргдѳжѳлхин болн ноосна гарц икдѳлхин тѳлѳ кегдсн ноолданд—государствд 2262 центнер ноос ѳгх зуран ормд 3.383 центнер ноос ѳгсн Черноземельск района селѳнѳ эдл-ахун кўч-кѳлсчир, ноос белдлгнѳ пунктд 13.316 центнер ноос ѳгхин ормд 13.884 центнер ноос ѳгсн Сарпинск района кўч-кѳлсчир ик гидг диилвр мѳд бѳрцѳхѳв.

Государствд ноосн ѳгдѳ бѳнѳ. Августин 20 кѳртл ноос орулож овлгъна пунктд дакад 2000 центнер ноосн ѳгдхмн.

Автономн танъгчин колхозмуд болн совхозмуд эн ѳдрмѳдт хѳ ѳвлзѳллгнѳ белдвр чинъгѳадж, цапрандан хѳ ѳсгдѳж-ѳргдѳжѳллгнѳ болн ноосна гарц икдѳллгнѳ эв-аргъинь бѳрдѳдѳж ѳвна.

КПСС-н Халъмг танъгчин комитетин сеглѳтр Э. САНГАЕВ. Танъгчин кўцѳгч комитетин ахлачин дарук В. ЯЗЕВ. Танъгчин потребсоюзин ахлач В. СИДОРЕНКО.

Приозерн район нсос орулдж ѳглгнѳ джилѳ зурагъан кўцачкв

Мал-агърус цаарандн ѳсгдѳж-ѳбдлѳллгѳр болн совхозмудин селѳнѳ эдл-ахун эдлуш икдѳллгѳр КПСС-н XX-ч хургин тууджлгч шиндврмѳд кўцѳхин тѳлѳ ноолддѳ, Приозерн района селѳнѳ эдл-ахун кўч-кѳлсчир ноос гаргългнѳ болн ноос государственствд орулдж ѳглгнѳ джилѳ зурагъан болзгасн урд 101,2 процент кўцѳв.

Ноос белдлгнѳ пунктд 5889 центнер сѳн чинртѳ ноосн ѳгдѳв. Государствд ноосн ѳгдѳ бѳнѳ.

Е. КОКШУНОВ.

КПСС-н Приозерн райкомин сеглѳтр.

И. ОЛЮНИН.

Куч-кѳлсчирин депутатирин района Советин кўцѳгч комитетин ахлач.

Намрар тѳрдѳг тѳрѳнд сѳн белдвр кергтѳ

Одахн Элстин МТС-н коммунистр намрар тѳрѳ тѳрлгнѳ белдлгнѳ туск тѳр эврѳннѳ олна хургтан тѳвдѳж кѳу-ндѳ. Намрар тѳрѳ тѳрлгнѳ тѳр эн джил мана МТС-д нег ѳлѳ ик чинрзѳуджѳнѳ, юнъгѳд гихлѳ, намрар тѳргѳдлг тѳрѳнѳ зура икдсн деерѳн, малин хот гидж тѳрѳ тѳрлгнѳ элвгѳр кегдхмн.

МТС-н гардврт ордг колхозмудар ут-турштаи 8 минъгн 900 гектар газрт намрар тѳрѳн тѳр гдхмн—тер тоод—600 гектар газрт хар буудѳ, наадк газртнѳ—цагъан буудѳ тѳргдхмн, дакад 2000 гектар газрт малин хот гидж хар буудѳ тѳргдхмн, эс гидж ниднин джилд тѳрсн тѳрѳнѳ 1750 гектар икдѳжѳнѳ. Тиѳгѳд, намрар тѳрѳ тѳрлгнѳ зура 11 минъгн 720 гектар болдж гарчана.

МТС-н гардврт бѳадлг колхозмудар 7350 гектар пар белдгдсн бѳнѳ. Цевр пар мана Халъмг танъгчин газрусна бѳадлд нег ѳлѳ чинртѳ болдѳ.

Улгѳрнѳ, балгъсна „Страна Советов“ гилг колхоз цевр парар тѳрсн цагъан буудѳн гектар болгънас 14-д болн 18-д центнер буудѳ авѳ. Намрар хагълн тѳрсн тѳрѳнѳ гектар болгънас болхла зуг 4-д, 6-д центнер буудѳ авдѳ.

Трактормуд, культиватормуд болн плугс цугтан ясгдсн белн бѳнѳ.

Дакад нег дуту-дунднѳ—буудѳн эк белдлгнѳ. Эн тѳрт колхозмудин гардачир сѳн онъган ода бийн тѳвѳд уга. Колхозмудин зѳрм агрономс буудѳн экнѳ гарциг хѳлѳдж, шиндлѳдж-шѳудж авад уга. Прицепшикѳд иилгѳдж тракторн бригадсар батлгѳд уга.

Коммунистр эн дуту-дундснѳ ахр цагт уурулдж, намрин тѳрѳнд ѳзмдѳтѳ сѳн белдвр бѳрдѳх шиндвр авцѳв. Намрин тѳрѳнѳ белдврт социалистическ дѳрлдѳ ѳргнѳр делгрѳлдж, Алдр Октябрин 40-ч ѳбнд нерѳдѳж, намрин тѳрѳ тѳрлгнѳн ахр цагт агротехническ сѳн чинртѳгѳр кўцѳллгнѳ—мана партиин организацин эрки тѳр болджана.

Д. КОСТИН.

Мал ѳвлзѳллгнѳ белдлгнѳ сара кѳдлмшиг бѳрдѳнъгѳгѳр кехмн

★

И. К. ЛЕБЕДЕВ, КПСС-н Ставропольск крайкомин сеглѳтр.

★

мал-агърус болн шову ѳсглгѳр, теднѳс авгдлг эдл-уш ѳбдлѳллгѳр авдсн даалгѳвр кўцѳхин тѳлѳ селѳнѳ эдл-ахуд бѳѳх элвг кѳрнѳ олзлдж икѳр шундж, зѳткѳж кѳдлх кергтѳ.

Мал ѳсглгнѳ болн энѳнѳс авгдлг эдл-уш ѳбдлѳлхд—ѳвлд сѳн белдвр бѳрдѳлдж, мал сѳѳнѳр ѳвлзѳлдж гаргългнѳ эрки чинртѳ болдѳ. ѳвлд малин хот болн дулан хаша-хаѳц белдсн колхозмуд болн совхозмуд мал ѳсгдѳж-ѳргдѳжѳллгнѳ сѳн ѳзмдѳж кўцѳлж, джилн ут-туршарт малас авгдлг эдл-уш икѳр гаргѳд ѳовдгнѳ давсн джилмѳдин дамшлтс ѳзѳлджѳнѳ. Эн учрар терѳг тоолдѳ, партин крайком болн крайин кўцѳгч комитет мал ѳвлзѳллгнѳ белдлгнѳ сара кѳдлмш

июлин 25-с авн зарлѳ. Эн сара кѳдлмшин эргѳд фермсѳр болн кошарсур хѳйр сай шаху тонн малин хот-ѳвсн зѳѳгдх зѳвтѳ, 25 сай шаху тонн силос дардж авх, хѳѳнѳ болн нанѳ чигн малин тѳлѳ 393 кошар, 2825 дулан хаша-хаѳц бѳргдх зѳвтѳ. Июлин 25-на хѳѳн зѳвѳр кѳдлмш кегдѳ одѳ, болѳ делгудѳн болн кѳтѳдѳн кегдѳл уга.

Колхоз болн совхоз болгнѳд малин батта кѳрнѳ бѳѳллгнѳ—олна мал ѳсглгнѳ, энѳнѳс авгдлг эдл-уш ѳбдлѳллгнѳ гол эв-аргънѳ болджана. Бѳѳх эв-аргъан цугтнѳ олзлдж, олна мал-даргѳта болхла малин оln-зѳсн хот икѳр белдлж авлгнѳ—мана эрки тѳр болдѳ. Малин хотин кѳрнѳгд—силос, нег ѳлѳ эрдни-шишѳ гигѳѳд шимтѳ, ѳмтѳхн шѳѳстѳ хот зѳвѳр ик орм эзлджѳнѳ. Эн хотар фермсиѳг тетгхин эрки ѳкр болгнѳд багъ гихдѳн 10 тонн силос дардж авх кергтѳ, хѳн болгнѳд 3 центнер, кичлѳ гаха болгнѳд—5 тонн силос дардж авх керртѳ. Силос белдлж авхларн, энѳнѳ чинрт онц онѳ тѳвгдх зѳвтѳ. Силос дардж авх нѳкиѳ, эс гидж траншейѳг ѳѳрмгѳр керчгдсн кѳк ѳвсѳр дѳѳргдѳж зокѳл мет нег ѳдрин эргѳд дѳрлж авчѳх кергтѳ. Эрдни-шишѳг зогсѳдж хагсал уга, буудѳнѳ кѳк цагтнѳ хурадж авад, силос дардж авх кергтѳ. Шимтѳ, ѳмтѳхн хотин кѳрнѳ икдѳлхин эрки тѳрдѳж ургѳвсн нарн цеггин зѳрм хѳвин силос гидж дардж авчѳх колхозмудин болн совхозмудин гардачир чикѳр уулдѳжѳцѳнѳ. Эн мел чик, кергт ирлнѳнѳгѳ, гаруѳгнѳ даадѳж кѳдлмш. Болѳ зуг сѳн цаг алдлуга, цеглѳлж ѳвх цагтнѳ хадѳж, силос дардж авх кергтѳ. Нег ѳлѳ болн чигѳ хурта-чингтѳ Карачаево-Черкесск автономн областин болн

крайин ѳмн зах райодин колхозмудар болн совхозмудар шимтѳ ѳмтѳхн хотин кѳрнѳ икдѳлхд газрин оln зѳсн ѳвсн ик гидг негр болхмн.

МТС-р болн совхозмудар силос хурадж авлгнѳ техник болмар бѳнѳ, зуг тедниѳг тасрхѳн угагѳр ѳдр-сѳ уга кѳдлгѳж, агрегат болгнѳ кѳдлмшин кемдѳгѳн давулдж кўцѳлг болдгар бѳрдѳх кергтѳ. Комбайнас силос дарх газрур кѳк ѳвс зѳѳцѳхѳд кѳлгн-кѳчинг силос хурадж авлгнѳ агрегатс нег-чигн агчмд зогсдѳг болдгар гаргѳж бѳрдѳгдх зѳвтѳ. Автомашинѳс кѳк ѳвс буулгългнѳ болн силос дардж давталлгнѳ машигѳр икѳр келгнѳ эрки чинртѳ. Иигдѳж машигѳр келгнѳ, силос дардж авлгнѳ кѳдлмшиг тѳргдѳлх деерѳн, дардж авчѳх силосин чинринѳ ѳбдлѳлдж ясхмн.

Эрдни-шишѳг силос гидж хураглгнѳ болзгнѳ ик эртѳр болла, болѳ зѳрм газрумудар силос хадлгнѳ уладѳж ѳвна. Улгѳрнѳ, силос дарлгнѳ зурагъан 9—14 процент кўцѳсн Ворошиловск, Буденновск, Ессентукск болн талдѳн чигн зѳрм райѳодар эрдни-шишѳн силос дардж авлгнѳ дегд багъар кегдсн бѳнѳ. Силос дардж авлгнѳ сѳѳнѳр гардлж, силос хурадж авлгнѳ техникѳг ѳбдм аштагѳр олзлдж, силос дардж авлгнѳ зуураг колхоз болн совхоз болгнѳр кўцѳллгнѳ—партин райкомсин болн района кўцѳгч комитетсин эрки тѳрмѳд болджана.

Силос дардж авлгнѳ кѳдлмшлѳ зерглѳлдж буудѳн культур тѳргдсн цуг агъуѳгас солому хурадж авлгнѳ тѳргдѳлх кергтѳ. Эн джилд тѳрѳн маштгар ургѳв, тер учрар соломнѳ малин сѳн гидг хот болдж гарчана. Цагтнѳ хамдѳж-цуглулдж, малин ѳвлзѳнѳн ѳбр скирдлѳж авлгнѳ, малин хотин кѳрнѳ икдѳллгнѳ тускар килмдѳж гаргългнѳ болджана. Хагсу ганъгин болн хур-чиг татгин ашд ѳвсн ургѳгд кесг газрумудар ѳвснѳ ургѳц татг болсн эн джилд, солому хурадж авлгнѳ нег-ѳлѳ эрки чинртѳ. ѳвснѳ татгиг солому хурадж авч кўцѳлж болхмн. Соломиѳг тѳрѳн нѳѳрт ѳвх колхозмудин болн совхозмудин улгѳрѳр хамцулдж, скирдлѳж авх кергтѳ. Улгѳрнѳ, Петровск районд тингдѳ келѳ ѳвна. Унѳнд, тинм скирдс тѳвдѳж солому хадгълхла, сѳн болдгинѳ медѳж авч. Негдѳвѳр болхла эдн бичкн-бичкнѳр тѳвгдсн скирдсѳлѳ ѳдлѳр ик орм эзлхн, хѳйрдвар болхла—

(Чилгнѳ 2-ч халл).

Мал үвлзүллгэнд белдлгнэ сара нөдлмшиг бүрдэнгүгээр нехмн

(чилгчнь).

хамцулад саянар оролсон скирд-сар солом чинрэн геехш.

Болв, зарм райодар, улгурнь, Ипатовск, Ворошиловск, Труновск болн нань чиги райодар, солом бички-бички скирд-сав тавгддж хурагддж йовна. Благодарненск, Александровск, Курсавск райодар солом хуралгын уданар кегддж йовна. Эн райод болгнар 50 миньгнэ ави 80 миньгн гектар күртл агьу газрас солом хурадж авглад уга баагъя. Эн нөдлмшиг иигдж келгнги тургн кевар уурулх кергтэ. Солом хурагдлго, удам кевтхларн, үрэд, чинрэн геедиг мартхмн биш. Солом хурадж авлгнги, эднги малин үвлзгнүр збдлгнги механизатормудас талдан, малин фермин нөдлмшиг эврэ колгн-күчэр кедж чадхмн, чадх чиги збвтэ.

Өвс хоршадж авлгнэ көрнэ ода бийнэ бүклдэн олзлгдд уга. Улгурнь, Каясулинск районд ода күртл 8,6 миньгн гектар газрт хадгдсн өвсн скирдлгдд уга, Левомукск—12 миньгн гектар газрт, Ипатовск районд—9 миньгн гектар газр скирдлгдд уга. Өвсн ургьд цуг газрмудар нег гектар күртлн өвсн хаддж, хурадж авх кергтэ. Кесг райодар, сүл орн хурин хбн йирин болн тармр өвсн саянар ургьдана, эднги цагтнь хаддж, эзн кевар хурадж авлгн—эркн чинртэ тбр болджана.

Хб бсглгнги цаарандь делгрүллгяр болн ноос киргьдк авлгнги икдүллгяр Ставрополн нөдлмшиг авсн даалгьврмудин туск КПСС-н ЦК-н йбрэд, хар газрин идгт үвлзх малд хотин көрнэ гаргьтгн ик кергтэ гидж онц темдглжана. Цаглань белддж авч, хбн үвлзх ормур хойр центнерэс багь биш өвс колгн чигэ концентрат збдлж күргхн тускар терүнд келгддана. Джилин ик зууднь мал баадг газрас малин хот Хар газрур збдлгнги намрлад кевар хооран саадж болшго. Цагин баадлд найлад, ицэд, тер колдмшт урдк джилмүдт оньг эс өгчэсн колхозмудин болн совхозмудин гардачир, талдан газрур үвлзүллгэнд гаргьдк хбдиг ик күнд түргэнд харгьулна, эдл-ахус ик гару үздг баадж. Тним йовдл даджд лавтгдх збв уга. Кедү хбнд өвс белдгдсн болн гермүдэр тетгдсн болна, тер тоогьар колхозмуд болн совхозмуд үвлзүллгэнд хбд гаргьх збв авх—тним дигдаран эн джил чаньгьар тавгдхмн.

Крайин түрүн нүүрт йовгч эдл-ахус малл сэн үвлзлгь белддж, малин хотин көрнэ йемдк икдүллгнэ шин аргьс хадж, элдж авчана. Тер аргьсин негнэ—ургьц хурадж авсн таранэ ормар малин өвс тарлгн болджана. Кесг райодар одахн орн хур терүнд тус күргхмн. Таранэ ормар ода тарсн намрин ичман болн цагьан гуйр, эрдни-шишэ, зарм, намр талгшан сэн кбк өвс өгх. Тним аргьнги зуг тоолвр уга гардачир, өмөрндэн юн болхнги үздж меддго улс олзлдж чадлго алдчхмн. Крайин кесг колхозмудар болн совхозмудар свекл болн малд өгдг нань чиги корнеплодс таргд-

нэ. Эднги цугтнь цаглань хурадж авч, хадгьлх газртнь тавх кергтэ, намрин хур-чийгдэ болн книтнлэ харгьулхмн биш.

Хурадж белдсн малин хотин чаньгь тоод авх болн терүг арвар гаргьх тбр эн джил, кезэд-дорхнэ чиги чаньгьар тавгдх збвтэ. Өвснги, соломиг, снлосиг болн малд өгдг талдан чиги тним хотин цаглань оругьн тоод авч, тедниг онц фермет гаргьдк өгч, халадж харх шишлнэ улсг даалгьдк өгхмн. Малд өгхнн өмн, малин хот белдлгь келгнги машингьар кехин тускар эртэсн аргьнн хайх кергтэ. Соломиг халун усна уураг болн эврэ бийннги уураг джбдлгьдлгьнэ болн өвснэ гуйр кедж гаргьлгнэ сэн дамшлгн болн малин хот кедж гаргьлгнэ тускар кесг олн улгур-үзмдк болгч нөдлмш кесг колхозмудар кегдсн баанэ. Энүг мал бсглгнэ фермс болгнл олзлдж делгрүлх кергтэ.

Үвлзүлдк малин сэн хашахаачар теткглгн—крайд сара хонгт кедж күцэх нөдлмшин гол-ах тбрмүдин негнэ. Зоотехническ болн ветеринари халх некрмүдлэ тааста болн эдл-ахусиг сургьулэр гарддж кедж болх—тним малин хашахаач тосхлгь делгрүлхн болн йерулулин тускарпартийн болн советск организатормудас, колхозмудин, МТС болн совхозмудин гардачирас цуг эв-аргьнги олзлхнги некрдана. Кесг колхозмудар эн нөдлмш тоолвртагьар кегдлж йовна, модн утагьар тосхлгь келгнэ дамшлгн олзлгддана, баарн газрар тосхлгьна материалмуд өргэр олзлгднэ, мал бархд, негүлү тааста кошармуд, дулан гермүд, свинарникүд болн талдан чиги тосхлгь келгддана.

Болв, кесг колхозмудар болн совхозмудар малин хашахаач тосхлгьна нөдлмш болн токемджен, олн-дундин мал бсглгнэ өбдэн тавгддхэ некрмүдиг ода бийнэ тетгдк хаблджамн уга. Аначасенковск, Арзгирск, Ипатовск болн нань чиги райодар кошармуд болн дулан хашас, дакал мал баадг талин чиги гермүд тосхлгн муугьар бүрдгддж. Теднэс түрүнэктнэ 167 дулан хашас тосхлгдх збвтэ, бардк тосхлгдснэ зуг 22. Арзгирск района колхозмуд ода деерэн зуг 9 дулан хаша тосхлгь, тосгьх зурань 120. Кошармуд энүнд уданар тосхлгддана. Теднэс тосхлгдснэ зуг 6. Тосгьх зурань тавн холван үлү.

Партийн болн советск организацин кех нөдлмшнэ—малин хаша тосхлгнги оньдин болгн эврэннэ халаврт тавлгн, тосхлгьна бригадк күч-кблсиг саянар бүрдлгь келгн. Тосхлгьн дуту-дунд болхла, колхозмудт болн совхозмудт ик гару өгнэ,—малин, негүлү, багь малин үклгь икдүлнэ, малин эдл-уш ббдлүллгнд боомтг болдиг урдк джилмүдин улгурмүд үзүлдк медүлджана. Соломин тюкмүд, гүрмр хулсд, шавр кирпичс, хулсд болн нань чиги баарн газрин материалмуд олзлдж, тосгьхд амр кеванзта кошармуд, дулан хашас болн мал таргьуллгьна пунктс олар тосгьхмн.

Тер деер келгдснэс багь

биш килмдк-оньг усар тетгьгьнги халадж яхд өгх кергтэ—боодгуд болн усн зогсдг орменг яедж дилгьн, шин худгуд малгдк тосгьхмн, хуучн худгудиг яхмн, мал усдиг ормиг кергтэ тоотсар тетгьхмн.

Уалин сармудт хбд хургьлуллгн хаврар хбд хургьлулд-дорхнэ эсго ик олз-туста болджахиг медэд, хургьлх хбдлин 70 процентнги эндлг үвлр хургьлулагннд гаргьхар Ставрополн селанэ эдл-ахун нөдлмшиг шишлхэв. Эн йир сэн шиндвр мбн. Хбднэ то бсглгьар болн ноос киргьдк авлгьнги икдүллгьар коммунистическ паргьд болн Тбрскндэн өгсн үган күцэхд, тер дбнэ болх. „Советское руно“, „Большевик“ гидг совхозмудин, Ипатовск района, „Вторая пятилетка“, Ессентукск района Сталинэ нертэ колхозин болн нань чиги тним колхозмудин дамшлгн, үвлэр хургьлуллгнд, хбднэ тбл авлгн ббдлгдиг, бат, чаньгь-чинирг, эрүл хургьд гардиг үзүлджана.

„Советское руно“ гидг совхозин ах хбдч, Социалистическ Күч-кблснэ Герой үр Заливадний февраль сард хургьлсн 100 хбн болгьнас 140 хургьд авч, тедниг экань салгьх цаг күртл гару утагьар бсгв. Олн хургьд талдан чиги хбдчирин кесг бригадмудт авгдсн баанэ.

Эн учрар, август-сентябрь сард хбднл кбг тавх кергтэ болджана. Эн нөдлмш, эн кергиг саянар медлг нөдлмшиг олдж тавхмн, тедниг 3—5 хонгин семинарт орулдж белдхмн, искусствени кбг тавлгьнэ пунктнги саянар зер-зевар тетгьхмн. Кбг тавхэс урд чиги, энүг кечкнэ хбднэ чиги хбдлгь кбк ногьан илгэр хярүллгн ик чинртэ болдгннэ хбдсгачирг медднэ. Тер учрар, колхозмудин болн совхозмудин гардачир, хургьлх хбдчт

сэн идг гаргьдк өгч, тармр өвснэ кбк участкиг күгдннэ олзлх збвтэ.

Джилин чилгч күртл дала цаг үлдсн уга. Бол малин, хбднэ, гахан, шовудин то бсглгьнэ зураг колхоз, совхоз болгьнар, улсн сармудт күцэхин тблад цугэв-аргьннэ хайхмн. Кемө терүг малин тблин бийн бсглгьар күцэлж болшго болхлаг, баарн газринг, амгнэс мал хулддж авлгьнги бүрдлх кергтэ. Колхозин хбднэ то икдүлхн кергтэ эврэннэ эзлгьнд бйх цуг хбдлгь колхозт хуллхмн гидж шишдсн Невинномыскс района Ленинэ нертэ колхозин колхозникудин седвэр збвплгьнэ оньгг тавгддана.

Партийн болн советск организацин, колхозмудин, МТС-н болн совхозмудин гардачирин, цуг малчирин оньгин дунд—малин эдл-уш гаргьлгнги икдүллгьар авсн даалгьврмуд күцэлгьнэ, малас гаргьлж авгд хот-хол белдлгьнэ зураг күцэлгьнэ тбр баах збвтэ, крайин колхозмуд болн совхозмуд госу-дарствд ноос орулдж бсглгьнэ зурагьан күцэлж чадх аргьта. Болв, үвлэр хургьлсн хбдчэс гарсн хургьд киргьлгьнги дарунь кехмн, шүрүн ноосго хбд намрар киргьлгьнги болн ора гарсн хургьд киргьлгьнги бас шулугьар кехмн. Түрүн нүүрт йовгч эдл-ахусин улгурэр, гахас бэрлгьнги болн мал таргьлуллгьнги саянар бүрдлхмн, тедниг цаглань белдлгьнэ государственн пунктс орулдж өгхмн.

Укр малас авгд эдл-уш гаргьлгьнги збвэр икэр ббдлүлсн зарм колхозмуд болн совхозмуд, үс орулдж бсглгьнэ зураг саянар күцэлжана. Болв манл ард үлддж йовх хара биш олн эдл-ахус

баанэ. Усна укмулгь саянар хот өгч халадж асрх, госу-дарствд үс орулдж бсглгьнги чаньгьах тбр тавгддана.

Ставропольчирин шову бсгачирин кергнэ—шовудин эдл-уш гаргьлгьнги улм делгрүллгьнэ, государственд бндг орулдж бсглгьнэ зураг колхоз, совхоз болгьнн күгдннэ күцэхиг тетгьхмн. Коммунистическ паргь иигдк сургьнэ: Уган өгвч, терүган эрхджен уга күцэ. Крайин партийн организаци, Ставрополн селанэ эдл-ахун цуг нөдлмшиг, олн-амгнэ эдл-ахун эркн чинртэ тбрмүдиг, олн-амгнэ күцлгь гүүнар меддж, саянар күцэлж чаддган кесг ладк үзүлдк медүлджэсн. Олн-дундин мал бсглгьнэ тбрмүд күцэхин тблад цуг күчн-чидлгь болн эв-аргьнги хамцулдж чаньгьар нөдлмшн, ода некрддана. Мал бсгачир дунд партийн организацин политическ нөдлмш тасрхан уга кеджэх збвтэ. Седк-ухагьн тавдк, шунмгьагьар нөдлмшиг паргин болн правительствд тавсн тбрмүд күцэлгьнд, мал бсгачир орцхиг унн хурц үган болн эврэннэ улгурарн уггдк чадх агитатормуд малин фермсн цуг коллективсүр илгэх кергтэ. Малин хот белдлгьнд, малин хаша-хаач тосхлгьнги социалистическ дбрлдэ улм бргар делгрүлх кергтэ, эн сард кех нөдлмшиг саянар күцэхмн, мал үвлзүллгьнд үзмдгьагьар белдхмн.

Өбрдк йовх олн-амгнэ сэн байрин бдриг—Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч ббниг күч-кблснэ шин диллгьсэр—авсн даалгьврмудан күцэлгьнги болн лавулж күцэлгьнги тосхмн.

(Августин 10-д гарсн „Ставропольская правда“ газетэс)

Зун сай пуд буудэ, сай гектар эмнг газр!

НОВОСИБИРСК, августин 12. (ТАСС). Областин партийно-хозяйственн активин хург эндр болв. Ургьц хурадж авлгьнд болн буудэ белдлгьнд иерэдсн доклад КПСС-н Новосибирск обкомин негдгч селатр Б. Н. Кобелев кев.

Областин колхозмуд болн совхозмуд сүл джилмүдт эмнг болн эмншрдк олсн сайас үлү гектар газр олзлв, 1956 джилд зун сайас үлү пуд буудэ государственд орулдж өгв, хулдв гидж докладчик соньсхв.

Селанэ эдл-аху ббдлүллгьнд эн джил уралан шин ишкдл кегдв, буудан культуртардг газр 180 миньгн гектар бсв, хаврар тардк цагьан гуйрин буудэ—285 миньгн гектар, боднцг—хойр холван шаху бсв. Селанэ эдл-ахун цуг культурин ургьц йир сэн. Хама болвчн делгү буудэ хуралгьн болн буудэ государственд орулдж бсглгьн эклчкв.

Областин МТС-д болн совхозмуд ода тарэ хуралгьна техникар збвэр саянар теткглв. Сибиряксд дбнэ-нбкд болхар Ленинградс, Горькас болн орн-нутгин нань чиги балгьс-

дудас кесг миньгн комсомольчир болн багьчуд-партиотнр ирцхэв.

Новосибирск колхозмудин болн совхозмудин ниднин джилэ даслт-дамшлт, өмн үзгэхнэ эн джилн дамшлт буудан гарциг икдүллгьнэ тблад болн буудан геедрлт багьрулхн тблад ноолдхд тарэг болс-болсарнэ салу хаддж хуралгьн эркн чинртэсннэ медүлв.

Эн джилэс авн эклдж ургьнги зуг болс-болсарнэ хувадж хадж хурадж болдж чадхиг МТС-ин болн совхозмудин машинн парк медүлнэ. Кулундин болн Барабинск теегин өмн захин райодин тарэг сентябрин 5 күртл хадж чилэ, наадк райодт сентябрин 15 күртл чилэхиг; хбдт джилдэн тарх таранэ экиг күцлнэ ода белдлж авх; боднцг хурадж авлгьнги сентябрин 25-с оратуллго чилэхиг, сэн болзгла лэн хадж дуусад, лэн цоклж авлгь болн лена соломиг делгьхиг медүлнэ.

Селанэ эдл-ахун хот-хол гаргьдк авлгьнги элвэхин туск шин көрнэ, хургт орачир олдж медүлхэв. Шин газрармудиг олзлх ик эв-аргь ода

чиги күцлдэн олзлгдд уга. Цуг селанэ эдл-ахун газрмудин брэлнэ хаджгьар олзлгднэ. Олз хатарэр өгдг царнэ, мал хярүлдг газрмудиг 1957 джилн ноябрин 1 күртл хаблдж, нег сай гектар күргдк шин газр олзлхмн гидж областин партийн-хозяйственн активин хург өмнэн тбр тавб. Олна мал бсглгьнги ббдлүлхн тблад эрдни-шишэ, малд өвс болн шимтэ хот белдлгьнэ йовудиг чаньгьахмн, укр болгьнд 10 тоннас багь биш силос белдхмн, кичлх гаха болгьнд 7 тонн комбинированн силос белдхмн гидж шишлв.

Новосибирск областд шикрин свекл тарлгьнги олзаднэ хург оньган өгэд, ирх хавр 15 миньгн гектар газрт терүг тархмн гидж темдглв.

Областин эв-аргьнги дилдж тоолад, 1957 джил государственд 100 сай пудас багь биш буудэ орулдж өгхмн, хулдхмн гидж партийн-хозяйственн активин хург нег дуугьар шишлв.

КПСС-н ЦК-н президиумин член, паргин ЦК-н селатр Н. И. Беляев хургт үг келв.

Тосхлтин өдрт нерәдсн хург

Августин 10-д Элст балгъсна "Родина" гидг кинотеатрт тосхачирин өдрт нерәдсн байрин хург болв.

Балгъсна партийн комитетин сегләтр ур Манцынов тер хургт доклад кев. Эврәннь докладтан эн тосхачирин кергин куцәнъгъутә кәдлмшин тускар келв, өмн нүүрт йовх коллективсиг темдгль. Тосхачирин сән өдриг сән диилвртәгъяр темдгль, тосхлтин 2-ч управлень, 1-ч тосхлтин линейин участк, ремстройконтор июльск зурагъан дагаснь өмн күцәв. Чолуч уурмуд Кондратьевин, Цуцковойин, Штукатур ур Ихненкогын, бешч ур Шиловин, урч уурмуд Куцековин, Кабаковин, Ольховскин, Комаринцевин болн нань чигн улсин бригадс өмн нүүрт йовна.

Мана балгъсн шин тосхгльдах гермудәр дуурньг. Уульнц, переулок болгън шин босхджах эрсмудәр кеерч. Амтн бәәх бәәр белдх—мана эрки тәр—гидж докладчик келв. —Бидн 16 минъгън квадратн метр бәәр, 1000 бул бәәх пәтр болн 500 эзнә гер бәрх збвтәвдн. Балгъснд бәәх амтн 1957 джилин январь сарин негндк тоогъяр болхла хойр холван ик пәтр авхмн.

Гартан бәәх бәәрн газрин

тосхлтин материалг олзлдж, бат, килвр, сәәжн гермудиг тургәр бәрх—мана тосхачирин тәр.

Дөрлдәнд диилвртә ирсн амтсиг, партин балгъсна комитетин, балгъсна күцәгч комитетин күндтә грамотар болн мөнъяр ачлв. Хургт цуглрсн амтс турүн нүүрт йовх тосхачиринг удан алых ташлдж угтв.

Күндтә грамот авчагъад, ремстройконторин шумгъа чолуч Галина Харченко нигдж келв:

—Мана бригадт зургъан куукд күн йир сәәнәр кәдлджәцхәнә. Шидр манд Эльвира Бувинова гидг баахн куукин ирлә. Тер куукин ирсн өдрәсн авн збргтәгъяр әкддж кәдләд, ода манас ард үлдхш. Удл уга Эльвирт зургъадгч разряд өгхмн. Тер мбрә болн күндтә грамот чик кәдлмшәрн шинъгәв.

Куукуд күн тосхач болна гидг мана цагт эгл тәр. Юнъгад гихлә, наадад баахн куукуд магтдж бәәхш. Тер учрар, би багъчудиг, манур ирдж шин сәәхн гер бәрлгәнд болн Халъмг танъгъчин хотл балгъсиг кеерулгәнд орлцтн гидж дууджана.

Хургин сүүләр ирсн амтс кинофильм хәләцхәв.

А. КАРПЕНКО.

Социалистическ эдл-ахугъан кинәнәр харх—олна тәр

Государственн олт-дундин зокалит болн государственн бәрциг, социалистическ демократиг болн йосиг улм цааранднь батрулх—партин болн советск органсин өмн бәәх эрки чинртә тәр гидж партин ХХ-ч хург заала. Тер учрар, советск олт-амтс социалистическ эврә эд-ахугъан хархд сән килмджтәгъяр орлцдж йовна. Болв мана дунд хаджгәр кәдлмш кегъад, олт-амтнә збөриг урәгъад, тарагъад бәәдг улс бас бәәнә.

Танъгъчин потребсоюзин правлень райодар то-диг кедж, лавкд кәдлдж улсин кәдлмшин тоогъинь авб. Гурвн сарин дигт 144 минъгън арслнъгъа эд-тавр лавкчирас дутв. Эд-тавр дутдг йовлд, сельпо, рабкоопин болн райпотребсоюзин толгъачир лавкин ору-гару диглдж сәәнәр эс хәләсн, лавкд кәдлдж улсиг кәдлмшт орхаснь өмн хәләддж эс шуудж авсна темдг.

Иим эндү дуту-дунд кәдлмш мана танъгъчин потребсоюзд икәр гарч йовна. Улгүрнь, хойрдгч кварталд раймагин то кеснд, лавкин гуулгәч Рыбаковас 38 минъгън арслнъ дутв. Ягъад иим ик мөнъгн дутсинь раймагин директор Титаренко медхш. Бул джилин дунд авт-олавакд кәдлдж Рыбаковд то-диг кесн юмн уга. Тнигәд автолавакд то-диг эс кесн учрар, лавкин то муугъяр тәвснд, раймагин директор Титаренко, бухгалтер Муравская хойр кәдлмшәсн гаргъгль.

Лавкч Рыбаков 38 минъгън арслнъ тарадж дутасндан заргъд өггдв.

Яшалтинск районд Камы-

шинск сельпогъин завсклад Шеглов 24 минъгън арслнъгъа эд-тавр дутав. Хаджуднь нег цән дууна газрт бәәсн райпотребсоюзин ахлач Зимин эврәннь ревизоран йовулдж, сельпод то-диг эс кесн бәәддж. Тер учрар, завсклад Шеглов олна эдл-ахуг эврә гидж тоолад, дурндан эдләд бәәддж.

Эн тоот буру хаджгәр йовдл ягъад гарна гихлә, негдврәр, олна шуудж хәләлгъ лавкчирт эс тәвсн темдг. Хойрдвар, лавкин кәдлмшт турүлдж орулдж авхларн, зәрм лавкин ахлачир тәндг-үздг улсан орулдж авна. Урднь кедж йовсн кәдлмшинь болн политическ бәрцинь эс хәләсн учрар, лавкин кәдлмшт урднь олна эдл-аху тарагъад, заргъла харгъсн улс чигн орна.

Улгүрнь, Черноземельск районд олна хот уудг газрт заведующ болдж Сологуб гигъад бәәнә. Урд цагт Сологуб лавкин халхар олна эдл-аху тарагъад, терүндән заргъла харгъсн күн. Тер бийнь, Черноземельск райпогъин ахлач Супрунов эн тоотинь медә бәәддж, кәдлмшт авч.

Мана советин олт-амтн коммунизм тосхджах цагла, ним хаджгәр кәдлмш кедж йовх улсиг илткдж, бурула харгъулх кергтә.

Кооперативин организацмудт кәдлджәх улс нег-негдән тусдөнъ болдж, кәдлмшиннь дуту-дунд йовдлгч чиклдж, үннич хаалгъяр йовцхах кергтә Лавкин уулд бәәх амтс ондин цагт олна эдл-аху харх збвтә.

Б. МАНДЖИКАЕВ.
Танъгъчин потребсоюзин ахлачин дарук.

Нарт делкән багъчудин болн студентирин 6-ч фестивалъ хаагдв

Нарт делкән багъчудин болн студентирин 6-ч фестивалъ орлцачир—кесг орн-нутгудин багъ наста кәвүд-куукудиг Москва арвн тавн хонгин туршарт сәәхнәр гинчлүлв. Эн өдрмүд гисн—кесәд чиги мартгдшго, багъ насни джиргълин, дууна, ке нәәрин, энъкр уурлгәнә, унн седкләрн күндлгәнә өдрмүд билә. Болсн нәәрмүдт, митингст, харгълсн күндврмүдт болн зүтклдәнд багъчуд, төвкнүн бәәхиг, ни-иньгльдж бәәлгъиг мбрәдджәхән герчлдж медүлцхәв. Атомн селмиг уурулдж, зугл ганци төвкнүн бәәлгън кергтәг герчлдж некгч багъчудин кучтә гидг, юмнла улгурлдж болшго манифестацд эн фестивалъ хүврв.

Августин 11-д—амрдг өдр—фестивалин сүл өдрнь болв. Уурмүд А. Б. Аристов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Я. Э. Калнберзин, А. Н. Косыгин ирцхәсиг, хурцхасн улс удан алых ташлгъяр тосцхав.

Стадион деер, элчирнь эн фестивалъд орлцджах орн-нутгудин тугмудиг өргсн улс гарч ирцхәв. Фестивалин нарт делкән комитетин член, фестивалин советск комитетин

ахлач С. К. Романовский байрин нәәриг секв. Нарт делкән багъчудт нерәддж, фестивалин нарт делкән комитетин член, нарт делкән демократическ багъчудин федерацин президент Бруно Бернини бослдж үг келв. Багъчудин болн студентирин 6-ч фестивалин нарт делкән комитетин, төвкнүн, ни-иньг бәәхмн гисн герчлгъиг тер умшдж өгв. Дакад, С. К. Романовский Нарт делкән 6-ч фестивалъ хаагдджана гидж зарлв.

Хурцхасн улс цугъяр өмн үзгин трибун тал хәләлджхәв. Тенд багъ насни московск нәәрин дарцг деер сервкджәлә. Тер аргъул джисәд дорагшлв. Фейерверксин халгън тачкнв. Демократическ багъчудин гимнә айс байрар күнъкнв. Европин болн Азийн, Америкин, Африкин боля Австралин багъчудин илгәсн элчир цугъяр ниргдж дууллдв.

Галмуд бөкцхәв. Хойр бийәс нег-негнүн туслсн ууддуд талас өнъгтә герл, хәәлчксн алтн мет долвакд, стадион дуурв. Эннь болхла—гилвксн булавс бәрсн куукуд гуулдәд гарч аашсн бәәддж. Гимнастр өрдмән әкддж үзүлцхәв.

Дорд үзгин трибун деер кесг минъгън олт-зүсн флажоксас бурдсн гурвн ик үзгәс "Мир" гидг үг бурлв. Эн үг орс, англ, француз, китд, испань, немш келәр сольгддж джирлв. Трибун деер ик гидг кәдлджргәнә баран гарч ирв. Терүнә ардаснь фестивалин эмблем деер бичгдсн: "Төвкнүн болн иньгльгәнә төлә!", гисн үгмүдин баран гарч ирв. Дорд үзгин трибун деер сууцхасн физкультурникуд цуг зүсн өнъгтә флажоксан өргәд оркв. Кесг минъгън хоолас гарсн дууна дүүрән өбдән тенъгрт хадад одв. Багъ наста куукуд-кәвүд—нарт орчлнъгин багъчудин элчир—гар-гаран бәрлдж, мәндән келлцдж, нег-негән удшләддж: "Төвкнүн, "Иньгльгәнә"—гидг цугъарад медгдм болн үнтә хойр угиг андгъяр кедж давцхав.

Байрин нәр төгссн хөбн, багъчуд Москван сквермүд, аллея, стадион, Москва—голин көвә дүүрч йовцхав. Фестивалин сүл бал эклв. Байрта ценъсн инәдн. . . гар-гаран чанъгъ баттагъяр атхлгън. Багъчуд салад гарчагъад: "Даки шин иньгльгч харгъц болтл мәнд бәәцхәтн!"—гидж келлцхәв. (ТАСС).

ПОЛЬШД ОКТЯБРИН 40-Ч ДЖИЛИН ӨӨНД БЕЛДЛГЪН

ВАРШАВА, августин 12. (ТАСС). Польск Народн Республикад Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилин өбнд белдвр келгън цаарандан бола. Орн-нутгин цуг воеводствар эн күндтә өдриг темдглх белдврин шишлнь комитетс бурдәдгь.

Варшавд, Краковд, Лодзид болн Познаньд бәәх польск-советск институтсин нилчәр СССР-н туудж дасх нег джиллә курс бурдәдджәнә. Дасджах амтс Советск Союзин тууджла, политиклә, эконома болн культури тәнлхмн.

Лекциг польск болн советск ученн улс умшхмн.

Октябрин 40-ч джилин өбнд ик белдлгъ польск-советск

ни-негн бәәлгәнә обществ кеджәнә. Алдр Октябрьск революцин 40-н джилин өбнә туск лекцлә, концертлә, куукудврлә болн революцд орлцачирла харгългъна зерид "Советск плакат революцин эргид", "Советск кинематографин 40 джил", "Польск дегтрмүд СССР-т" гидг плакатс обществ гаргън гиджәнә.

Польск-советск ни-негн бәәлгәнә обществин клубсар советск йосна 40 джилин өслт болн революц ягъд болсна туск советск документальн фильм үзүлгдхмн. Терүнәс талдан, польшин зун кинотеатрмудт советск художественн фильмс үзүлгдхмн.

Октябрьск революцин 40-ч өбнлә польск издательств кесг дегтрмүд гаргъдж бәәнә, теди дунд хуранъгъу: "Ленин 1917-ч джилин Октябрьск революцин тускар", дакад Октябрьск революцд орлсн улсин товчлрмуд барлгдхмн. Тер учрар Ленинә тускар Н. К. Крупскойин, А. М. Горькин товчлрмуд талдан барлгдн гиджәнә.

Польск издательствс "СССР-н амтнә поэзин антологий" белдлдж, 120 советск автормудин произведеньс барлн гиджәнә. Алдр Октябрин 40-ч өбнд зергцүлдж В. Маяковскин, А. Фадеевин, В. Ивановин бичсн произведеньсин хуранъгъу барлгддж гарн гиджәнә.

Кубад болджах үүлдвр

НЬЮ-ЙОРК, августин 10. (ТАСС). Реакционн диктатор Батистин өмнәс зер-зевтә сөрлдән зогсад уга гидж Гаванас (Куба) американск бар болн телеграфн агентств сүүлин зәнъгльгәндән келджәнә. Ф. Кастрона босцхасн отряд болн правительственн церг хоорнд дән цаарандан бола бәәнә. Зер-зевтә бослгъ кесн улс правительствин өмнәс ноолда келгън Кубан центрт бәәсн Лас-Вильяс гидг провинцид күрч тарв. Гавань болн талдан чигн балгъсар сә болгън бомб хагърна. Сүүлин гурвн өдр ганцин Гаваньд 10 тинн хагърлгън болсиг полиц темдгль.

Батистин полиц баячудин оппозицлә негн кесг амтиг зовагъад, алад уга кев гидж ах бригадин генерал Хорле Гарсиа Тунониг заадж "Нью-Йорк таймс" газетин корреспондент Илсон сонъсхджана. Августин 8-д Гаваньд, Фло-

ридас (США) самолетар, правительствд дурго тавн ик гарлачир ирцхәв, теди дунд Кубан урдк президент Карлос Прио Соккаррасд өөрхн итклтә бәәсн Даниэл Васкес йовна гидж газетс сонъсхджана. "Газадин ордас болн орн-нутг дотрасн дөнъ авчана" гидж августин 7-д Батист правительствд дурго амтсин өмнәс келддж дәрвр.

Барун оппозиционн партъсиг толгъалджах, сөрлцәнә джисән, зүн партъсин гардачнриг шахсн деерән, цуг реакционн диктатури сөрлцәнә чид негдүлгч, демократическ сольвр орн-нутгт кехиг некдјәх либералмудиг бас шахджана гидж тер сонъсхврт келгдджәнә. Теднә эн тоотнь күцлг учрнь, правительств эврәннь ах цоклгән амтнә сөрлцәнә өмнәс зөрүлсн учрар, дакад болхла, Кубан народно-социалистическ партин болн зүн профсоюзмудин

өмнәс зөрүлснә учр-

Барун оппозиционн партъ газгагъас дөнъгтә, олт амтнә уумә олзлсн деерән, прогрессивн чидлмүдин сөрлцәнә джисәнә гарлвриг шахдж, йосиг гартан авчана. Тнигхләрн теди орн-нутгт олт амтнә некдјәх демократическ сольвр кех санан уга. Барин сонъсхврар болхла, баячудин партин сөрлцәнә джисән тинм тәр тәвсн учрар, ода күртл кергтә куцәнъгъус бәрдж бәәхш. Батистин режимәс көлтә кәдлмшч амтнә уумән өсәд бәәнә. Тер дундан амтн Батистин ормд Прио Соккаррас эс гидж терүнлә әдл амтс эс суухиг некдјәнә гидж "Боэмиа" гидг журнал зааджана. Амтн демократическ сольвр нексн деерән, газрин реформ кехиг бас некдјәнә.

Редактор Д. М. МУКЕБЕНОВ.